

Klíčové místo vernakulárního jazyka a jeho normy v českém národním obrození (Macura 1995/1983: 42n.) propůjčuje mimořádný význam, ve srovnání s dobou pozdější, rovněž problematice prozodické. Jazyk je exponován jako atribut národa, přičemž osvěcenská období a jeho představitel J. Dobrovský klade důraz na systémový popis jazyka založený na racionalitě a empirickém poznání, vlastně ještě klasicistně zachovává jeho funkční rozvržení; mladší doba Jungmannova přistupuje k vernakulárnímu jazyku bezprostředněji jako k svému programu, usiluje o uvedení jazyka do celého národního života a intenzivněji řeší nároky „vyšší“ komunikace, dosud vyhrazené latině a němčině. Volba prozodického systému a jeho pravidel v sféře těchto zásadních kulturních proměn těsně souvisí s obecnějšími společenskými koncepty, ba jeví se v soudobých politických poměrech, podobně jako v Německu a jinde, prostředkem modernizace. Pozdější zneužití národněemancipačních procesů v 19. a 20. století problematizuje přirozeně vedle jejich jiných souvislostí i problematiku literární (srov. Dobiáš 2007). Cílem předložené práce je podat příspěvek k dané otázce, pojednat počátky novočeského verše na přelomu 18. a 19. století v širších nadnárodních souvislostech a vzhledem k rozsahu problematiky především umožnit další spojené bádání (proměny starší literární tradice v češtině; paralelní vernakularizace v Českých zemích, jak ji inspirativně popsal M. Wögerbauer /2008/ a působení saské literární normy a obecně protestantské němčiny; rozdíly literárního života v Čechách, na Moravě a na Slovensku; překlady z polštiny a zprvu spíše paralelnost diskusí o poezii v Čechách a v Polsku; ale i překvapivé využití popisu lužické srbštiny).